

Úvod do studia psychologie osobnosti

PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI A OSTATNÍ PSYCHOLOGICKÉ VĚDY

Psychologie osobnosti

Obecná psychologie

x Psychologie osobnosti

x Psychoterapie

Postavení obecné psychologie a ostatních oborů

---

obecná psychologie

psychologie osobnosti

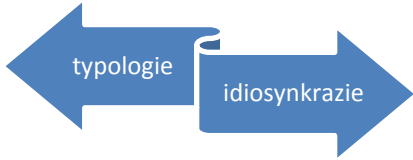
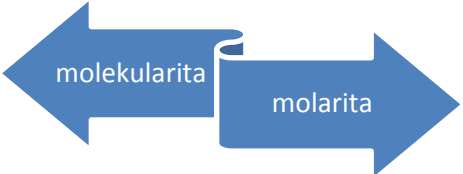
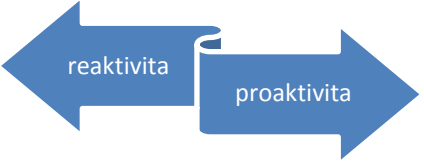
vývojová psychologie

psychoterapie

klinická psychologie

psychodiagnostika

Obecná psychologie versus psychologie osobnosti

Obecná psychologie	ZATÍMCO	Psychologie osobnosti
zkoumá obecné principy lidské psychiky, člověk je pro ni průměrný jedinec druhu homo sapiens		zkoumá, jak funguje individualita člověka, jaké jsou intersubjektivní rozdíly a co je jejich příčinou
zkoumá dílčí jevy do velkých podrobností, čímž vzniká roztržičnost, ale zároveň též banka poznatků pro ostatní psychologické disciplíny		zkoumá vztahy dílčích psychických vlastností, které tvoří strukturálně-dynamický systém, jednoduše: osobnost
vidí tradičně člověka jako entitu reagující na podněty a adaptující se na situace		snaží se vidět člověka jako jedinečné „já“, které aktivně rozhoduje o tom, jakým způsobem bude utvářet svůj život a své okolí

PŘÍSTUPY V PSYCHOLOGII OSOBNOSTI

Psychologie osobnosti: předmět zkoumání I.

- **Dvě rozdílné cesty psychologie osobnosti:**
- **A) zkoumání jednotlivých složek osobnosti:** temperament, charakter, sebepojetí, motivace...
- a toho, jak se k těmto dílčím složkám vztahují různé teorie

- **B) pohled na komplex osobnosti prostřednictvím jednotlivých teorií různých autorů**
  - behaviorismus – Watson, Skinner,...
  - psychoanalýza – Freud, Jung, Adler, Horneyová,...
  - humanistická – Roger, Maslow

Úkol č. 1: Namalujte si člověka...

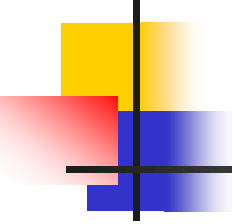
Psychologie osobnosti – předmět zkoumání II.: Triáda

- Se v obecnosti věnuje všem třem složkám tzv. psychologické triády – tedy tomu jak **člověk myslí, cítí a chová se**

Psychologie osobnosti zkoumá:

- Každou složku zvlášť
- Tyto složky v kombinaci
- Tyto složky v rozporu

Úkol č. 2 - Otázky:

- **A) Emoce** jsou složkou osobnosti, která z velké části zahrnuje vnitřní procesy v člověku, **co by se stalo, kdyby ale ze světa vymizely?**

- B) Proč se člověk často v životě:
  - **chová** v rozporu se svým přesvědčením?
  - **chová** v rozporu se svými emocemi ?

Jmenujte příklady.

Psychologie osobnosti – předmět zkoumání III.: 3 pilíře utváření osobnosti

- **Biologické faktory (vliv na vlohy, temperament)**
  - **Sociální faktory (charakter...)**
  - **Sebeutváření (moje vlastní cesta, sebevýchova, sebeurčení)**
-
- Věčná otázka: Co má největší vliv na utváření osobnosti?
  - Nature x nurture
  - Příklady: Výzkumy dvojčat – výchova x genetika; Rasové teorie: biologická podmíněnost některých složek osobnosti

---

**PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI:
MISSION IMPOSSIBLE ?**

Psychologie osobnosti – Mission impossible

- **Tři otázky psychologie osobnosti o fungování osobnosti člověka:**
  - 1. Co?
  - 2. Jak?
  - 3. Proč?

- Příliš široké pole, zahlcení různými odpověďmi
- Nelze vše zaráz – hledat šablonu, čočku, vzorec, algoritmus, mapu, postup, které nás zorientuje a zaměří
- **Jaké je řešení?**

OBT v psychologii osobnosti

- **Paradigma** – zásadní teorie, supermodel, univerzálně přijímaný – psychologie osobnosti ho nemá, podle Davida Fundera: One Big Theory (OBT)
- Každý si myslí, že je to ten jeho přístup (Freud x Jung x Skinner)
- V psychologii osobnosti) chybí – a možná nikdy nebude
- DŮVODY:
- Co jedné teorii jde dobře – zcela opomíjí něco jiného (kávovar a toastovač)
- A ještě hůř: kávovar a toastovač a rádio v kombinaci dohromady – k čemu je to dobré?

Kterou teorii vybrat?

- Mít v paměti tzv. Funderovo pravidlo:
- **Nejsilnější stránky čehokoliv jsou zároveň slabou stránkou též věci a překvapivě někdy bývají pravdivé oba protikladné výroky.**
- **Osobnost** JE koherentní a konzistentní, ale představuje jen možnost, různě využitelnou.
- Silné stránky každého hlavního **SMĚRU** jsou i jeho slabými (tzn. jsou těsně vázány se slabými stránkami)
- (Př. Psychologie osobnosti, behaviorsimus, prezident Nixon, princezna Diana)

Místo toho existují 3 základní přístupy...

- **Psychoanalýza**
  - **Behaviorismus**
  - **Humanistická psychologie**
  - **A pak moderní přístupy: kognitivní, rysový...**
-
- Různé zdroje – biologie, filosofie, experimentální, gestalt...
  - Historické souvislosti
  - Liší se právě v pohledu na osobnost člověka
  - Mnoho z nich vycházejících různých teorií...

Teorie osobnosti v protikladech:

- **Každá teorie osobnosti je soubor tvrzení o lidském chování, které odpovídají na hlavní otázky po povaze lidské osobnosti.**
- Teorie se mohou (vzhledem k těm tvrzením) nacházet na kontinuu:
- Vědomé ..... nevědomé procesy
- Výsledky učení ..... proces učení
- Dědičnost..... prostředí
- Minulost.....přítomnost
- Holistický přístup.....analytický přístup
- Osoba .....situace
- Účelové .....mechanistické chování
- Několik .....mnoho motivů
- Normální .....nenormální

Možné otázky...

- A) Kde na kontinuu se nachází jednotlivé přístupy/teorie?
- B) Podle Funderova pravidla, v čem je která teorie nejsilnější a zároveň nejslabší?

Úkol č. 4 - pro skupiny:

Sehrajte nebo popište interakci klient a terapeut

Problémy klienta:

- Fobie z myší
- Deprese
- Alkoholismus
- Nevěra - partnerská terapie

Jak je řeší jednotlivé přístupy?

- Behaviorismus a přidružené přístupy
- Psychoanalýza, různé druhy
- Humanistický přístup